

Una vila medieval

Aprofitant la Diada de Sant Jordi i la llegenda que envolta aquest fet, cada any durant una setmana la vila ducal de Montblanc (conca de Barberà) tira enrere en el temps i reviu amb una fidelitat extraordinària l'època medieval

Joan Amades conta en el seu *Costumari Català* que, segons la veu popular, la llegenda de Sant Jordi va tenir lloc a la vila de Montblanc. En aquesta població ducal va aparèixer un dia un drac terrible, que podia moure's pel cel, per la terra i per l'aigua. Aquesta bestiotia cada dia devorava un parell de bens. Quan es van acabar els bens del poble li van començar a donar bous i cavalls. Fins que va arribar un moment en què fou necessari sortejar persones per atipar el drac.

El rei, que era molt respectable, també va posar els noms de tota la seva família en el sorteig i de l'olla on estaven ficats tots els candidats i candidates a ser menjats pel drac temible va sortir el nom de la seva filla, que era la princesa. El rei va acceptar el destí i no va voler cap canvi per cap altre montblanquí dels que s'ofirien. Vestida de blanc, la princesa va anar al sacrifici. I va sorgir un jove cavaller, armat de cap a peus, cavalcant un destrier blanc per tal de deslliurar-la. Era bell, jove i foraster, i es deia Jordi. Aquest cavaller va envestir amb fúria el drac que pretenia devorar la princesa, malgrat la consternació del poble per aquest afer. El jove va aconseguir deixar el drac estamordit, confòs del tot i rebutat. Aleshores ell, amb el cordó de la cintura d'ella, lligà el drac, tot amansit, que ja el seguia com una ovella.

Amb un colp de llança va rematar el drac. En morir la bestiotia es va fer fonedís a

terra i allà, on el drac es va fondre, va nàixer un roser de roses roges com la sang. Sant Jordi acull la més formosa i l'ofereix a la princesa, munta a cavall i entre crits de joia travessa la muralla per la porta que, en record d'aquesta gesta, encara avui és coneguda pel nom de Portal de Sant Jordi.

CONJUNT MONUMENTAL

Aquesta popular i senzilla llegenda serveix molts segles després que succeís per a reviure uns fets a càrrec d'uns 400 montblanquins i montblanquines de les acaballes del segle XX, d'una manera rigorosa i fidel al costumari de Joan Amades pel que fa al contingut d'aquesta història, però també per la posada en escena que en fan.

Enguany, per quart any consecutiu, s'ha representat a Montblanc la Llegendada de Sant Jordi, tot coincidint amb la celebració d'aquesta Diada. Ara bé, no ha estat una representació aïllada sinó que ha estat l'acte central de la III Setmana Medieval que es du a terme en aquesta vila. "Fa quatre anys vam organitzar només la llegenda, però com que a la gent li va agradar molt i va tenir molt èxit, se'ns va ocórrer que podríem crear una setmana medieval i així crear un ambient i reviure una època que queda llunyana en el temps, però que donades les característiques estructurals del poble ens permetia fer-ho", explica Maria Àngels Vinya, membre de l'Associació Setmana Medie-

val de Montblanc.

Tres anys més tard, la Setmana Medieval de Sant Jordi ha agafat una gran popularitat. Només cal dir que per Nadal aproximadament els hostals que hi ha a Montblanc i els pobles de l'entorn tenen ja totes les places ocupades per als dies en què tenen lloc aquests actes medievals.

A banda del pregó, la Setmana Medieval s'inicia amb tres representacions sobre les tres classes socials pròpies de l'època: el clero, la noblesa i els artesans. El clero s'instal·la a l'antiga Capella de Sant Marçal o Museu Marés. A manera d'estàtues mudes i immòbils hi veiem en viu els diferents estaments que componien aquesta classe social. Amb una fidelitat perfecta i una gran bellesa estètica hi descobrim els monjos que decoraven les esglésies, els escriptors, la jerarquia eclesial (bisbes, cardenals i capellans), com també els confessors.

ELS OFICIS ARTESANALS

El Museu-Arxiu de Montblanc aplega tots els oficis artesanals de què tenim referències que existien en aquesta vila quan va desenvolupar-se la Llegendada de Sant Jordi. La història assenyala la fabricació de rellotges durant els segles XVIII i XIX. Concretament es diu que en aquesta localitat treballaven tres ferrers-serrallers que es dedicaven a construir rellotges de campanar. D'ells són els rellotges de Montblanc, El Raurell, Alcover, Torroja del Priorat i

Reus. Així, un d'aquests artesans pren cos per demostrar com és el seu ofici al mig de la Setmana Medieval. El mateix es fa amb altres oficis.

Harmònicament, el Museu-Arxiu es converteix en escenari d'una combinació perfecta entre les peces històri-

ques i símbols de tota una tradició i les persones que encarnen unes determinades professions. No és estrany escoltar entre algun visitant que queda admirat pel que té al seu entorn frases o exclamacions com aquestes: "semblen homes de veritat", quan

en realitat ja ho són. D'altres riuen en adonar-se que són persones i no estàtues els que dins de les vitrines, com una peça de museu, més fan veure que manipulen algun objecte. Els que fan d'artesans s'estan gairebé dues hores sense moure's del lloc que ocupen i només cada quart d'hora aproximadament, sintonitzants entre ells, com títelles moguts alhora, canvien de postura.

El gremi artesanal del Museu-Arxiu de Montblanc es constitueix fonamentalment pels fabricants de rellotges, els picapeders, els ferrers, els espartenyers, els basters, els paperers, els carreters i els boters. Els carreters eren també molt propis de Montblanc i en aquesta població es fabricaven carros d'escadada, carros de torn, diligències i tartanes. Val a dir que en aquesta ocasió qui representava aquest ofici era l'ex-diputat al Parlament de Catalunya pel PSUC, Maties Vives, que és montblanquí.

La noblesa ocupa l'antic Hospital de Santa Magdalena. La decoració, la música ambient i les vestimentes que porten els que fan de nobles s'adiuen magistralment a la realitat de l'època medieval. El rei i la reina, la princesa, Sant Jordi i el mateix cavall d'aquest personatge són només la part essencial d'aquesta classe social. Els acompanyen totes les famílies nobles de Montblanc i habitants de prestigi que s'apleguen a l'entorn d'una taula molt ben parada. Fan veure que mengen, que conversen, però una vegada més ens trobem amb *estàtues mudes i immòbils*.

EL DINAR MEDIEVAL

Precisament, el fet d'asseure's a taula i menjar és protagonista el segon diumenge de la Setmana Medieval de Montblanc. No s'hi pot assis-

tir si no s'hi va convenientment vestit per a l'ocasió. Ni tan sols els periodistes poden entrar si no van amb vestimentes típiques de l'època que la mateixa Associació Medieval de Sant Jordi posa a disposició dels interessats.

Curiosament és el vestuari una de les coses que més impacten, i es respecta moltíssim com anava vestida la població a l'Edat Mitjana en funció de la classe social a la qual pertanyien, amb les diferenciacions corresponents per a les famílies nobles. Els 500 vestits que es necessiten per a tots els actes de la Setmana Medieval els confeccionen un grup de dones de Montblanc, que una vegada acabada la festivitat d'un any ja comencen a preparar tot allò que fa falta per a l'edició següent, igual que la resta de membres que configuren l'Associació Medieval.

En qualsevol cas qui ho desitja pot participar del dinar medieval que consisteix bàsicament en el següent menú: brou, conill amb farcellets de col, una poma i una carxofa. Això es complementa amb fruita del temps, un plat de mel i mató, fruits secs i ratafia. El dinar s'acompanya finalment amb dos espectacles de ball de bastons de Montblanc.

No sorprèn que el Ball de Bastons amenitzi el dinar perquè la cultura popular que es manté als nostres dies està molt present a la Setmana Medieval. Un dels actes més destacables des d'aquest punt de vista és la Trobada de Dracs de tot Catalunya.

Pel que fa a fets històrics, hi ha una representació de les Corts Catalanes que es van celebrar a la vila de Montblanc el 1414 sota la presidència de Ferran d'Antequera, any en què aquesta localitat era la setena en importància al si del Principat.

Cinta S. Bellmunt

